

uitgedrukt, dat gereformeerde wapendragers beducht behoeven te zijn voor kerkelijke tuchtmaatregelen. En zo heeft ook mr. Biesheuvel het niet begrepen. Prof. Blok maakt in een artikel in Trouw duidelijk dat hij zelfs tegen een dergelijke synodeuitspraak zou zijn. „Het zou ongepast en kortzichtig zijn het leger als zondebok te beschouwen”. Er is — in de visie van prof. Blok — een even grote verantwoordelijkheid voor het bezit van de door de synode als demonisch veroordeelde wapens bij regering, staten-generaal en burger-kiezers. (In feite zag ook de gereformeerde synode van 1936 de verantwoordelijkheid daar liggen: men plaatste geen dienstweigeraars onder de kerkelijke tucht, maar verderstreckend, burgers die lid waren van een (christelijke) pacifistische partij).

Kennelijk geschrokken van de brief van de oud-premier verlieten de leden van het Moderamen het kerkrechtelijk zuivere pad. Wat de synode bedoeld en niet bedoeld had, kon uiteraard alleen de synode duidelijk maken niet het Moderamen. Een aansporing aan mr. Biesheuvel om zich samen met prof. Blok te bezinnen op de vraag welke conclusies nu getrokken moeten worden uit het synodale getuigenis werd niet gegeven. Mr. Biesheuvel kreeg de volgende brief terug van de scriba M. H. L. Weststrate:

„Het antwoord op de door u in uw brief van 17 juli gestelde vragen die in onze moderamenvergadering van 27 juli besproken werden, kan kortweg — neen luiden. De synode heeft de door prof. Blok uit het besluit van 4 april 1978 getrokken conclusies niet getrokken, ze komen dus geheel voor rekening van prof. Blok. Juist omdat er verschil van opvatting bestond inzake de vraag, hoever een synode-uitspraak praktisch/pastoraal hierover mag gaan heeft de synode overwogen dat het wel mogelijk en wenselijk was een uitspraak te doen over het demonisch karakter van massavernietigingswapens en van de bewapeningswedloop, maar dat die uitspraak niet dwingend een bepaalde handelwijze zou voorschrijven. Wel heeft de synode uitgesproken dat van alle christenen mag worden verwacht, dat zij in woord en daad hun overtuiging uitdragen, dat de huiveringwekkende bewapeningswedloop niet tot vrede dient. Daarom besloot de synode o.m. de kerken op te roepen zeer duidelijk te getuigen van de geestelijke weerbaarheid, waaruit de gelovige mens vanuit het Evangelie mag en kan leven: en deputaten op te dragen alles te doen, wat een voortgaande bezinning over het vraagstuk van oorlog en vrede in de kerken kan bevorderen. De synode is er zich van bewust geweest dat men persoonlijk uit deze uitspraak consequenties kan trekken die, zowel op geestelijk als materieel gebied, de nodige offers vragen. Daarom heeft zij de kerken opgeroepen te zoeken naar een op die gevallen gerichte pastorale en diakonale aanpak. Het meest direkte in de synodale uitspraak is geweest het afwijzen van de neutronenbom, door in te stemmen met de brief van de Raad van Kerken aan de Raad van ministers.

Ter nadere informatie zend ik u als bijlagen de rapporten van deputaten, van de commissie die

over het deputatenrapport adviseerde en het officiële synodebesluit.”

De heer Biesheuvel toont zich redelijk tevreden met dit antwoord zij het dat hij kritiek blijft behouden. Hij schrijft het Moderamen terug:

„Met voldoening stel ik vast dat het moderamen de conclusies die prof. Blok aan de recente uitspraken van de synode verbindt, vierkant afwijst. Deze duidelijke stellingname van het moderamen acht ik mede van groot belang met het oog op de komende vredesweek, wanneer het I.K.V. met de nodige publiciteit en propaganda in en buiten onze kerken de éézijdige (kern)-ontwapening zal bepleiten als de enig juiste weg voor Christenen. Het zou mij nl. niet verbazen als het I.K.V. zich daarbij ook zal beroepen op de besluiten van onze synode van 4 april 1978. Uit uw antwoord blijkt echter duidelijk dat een dergelijk beroep geheel ten onrechte zou geschieden.

Ik zou het op prijs stellen, als u de gereformeerde leden van het I.K.V. daarop tijdig — d.w.z. vóór de verschijning van de vredeskrant — zoudt wijzen. Overigens moet het mij van het hart dat ik met prof. Herman Ridderbos de besluiten van de synode éézijdig en onvolledig acht. Daarom zou ik het moderamen en de deputaten willen vragen, bij de verdere bestudering van het oorlogsvraagstuk met name aandacht te schenken aan de principiële kritiek die prof. Ridderbos in het Gereformeerd Weekblad van 9 juni 1978 op de uitspraken van de synode heeft geleverd.

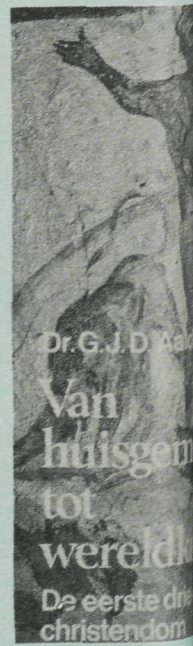
Voorts is het mijns inziens dringend geboden dat onze kerken zich ook diepgaand beraden over de relatie kerk-overheid. Naar mijn gevoelens heeft de synode n.l. met haar afwijzing van het neutronenwapen de grenzen van haar bevoegdheid overschreden en is zij op de stoel van de overheid gaan zitten.”

De kous is dus voor mr. Biesheuvel nog bepaald niet af. Een weg terug voor de Gereformeerde Kerken naar een positie waarin ze de bezinning op politieke vragen overlieten aan politieke partijen, lijkt er evenwel niet meer te liggen. De voorwaarden daarvoor ontbreken.

Omstreden blijft de moderamen-uitleg echter wel, want prof. Blok weigert te accepteren dat zijn conclusie van de synode-uitspraak er naast is. In Trouw van vrijdag 8 september reageerde hij:

„Ik geef de scriba van de synode graag toe dat dit mijn persoonlijke conclusie is, maar het is voor wie gewoon Nederlands leest en verstaat wel de meest voor de hand liggende conclusie.” Dit voor wat betreft zijn stelling dat na de synode-uitspraak de gereformeerde dienstweigeraar in zijn niet kunnen aanvaarden van de moderne vernietigingswapens „een normale vertegenwoordiger” is van zijn kerk. En voor wat het I.K.V. standpunt betreft inzake de kernwapens schreef prof. Blok:

„Of zou ik soms moeten aannemen dat de synode wil zeggen: ‘de kernwapens zijn als massavernietigingswapens demonisch, uit den boze, in strijd met Gods heil, maar ze mogen voorlopig best in Nederland blijven?’ Ik zou me schamen zo iets van de synode te veronderstellen. Daarom heb ik gezegd dat de synode nu formeel achter de leuze van het I.K.V. staat.”

Omslag boekje van dr. Aalders